

Samgonguskjal millum Sambandsflokkin, Fólkaflokkin og Javnaðarflokkin (30.09.2008)

Altjóðagerð, Sjálvbjargni og Samhaldsfesti

Sambandsflokkurin, Fólkaflokkurin og Javnaðarflokkurin eru samdir um at skipa politiska samgongu á lögtingi og at skipa landsstýri.

Samgongan hevur sett sær fyri at skapa stabil viðurskipti í samfelagnum og at reka ein virkisfýsnan, sjálvbjargnis og samhaldsfastan politikk.

Føroyar skulu sambært egnum mentunarlíggum, vinnulíggum og landafrøðilíggum fortreytum gerast partur av altjóða samfelagnum, sum dregur fólk og ílógur til sín.

Altjóða- og uttanríkismál

Altjóða virksema

Fyri at vaksa um búskapin og harvið tryggja vælferðina, verður áherðsla lógð á at føra ein virknan uttanríkispolitikk og altjóða handilspolitikk.

Hildið verður fram at vaksa og menna møguleikar okkara í altjóða høpi við at knýta sambond, skapa bestu marknaðaratgongdir og vinna okkum fríhandils- og samstarvsavtalur. Umboðanin í millumtjóða felagsskapum verður styrkt.

Umráðandi er at fáa okkum nøktandi royndir á uttanríkispolitiska økinum. Tí verður umboðan Føroya mótvegis umheiminum áhaldandi styrkt í samstarvi við onnur fyri at náa málinum um vaksandi vinnumøguleikar og harvið øktum búskaparlíggum vøkstri.

Uttanríkisráðið ger samstarvsavtlu við danir og onnur norðurlond um at nýta teirra sendistovur kring allan heim. Møguleikarnir verða gagnnýttir fyri at útbúgva føroyingar á hesum sendistovum.

Sendistova verður latin upp í Moskva fyri at røkja okkara handilslígg áhugamál við Russland.

Vit skulu áhaldandi gerast virknari í menningarsamstarvi.

Føroyar skulu vera sjálvstøðugur limir í Norðurlandaráðnum.

Nýggjur Evropapolitikur

Nýggjur Evropapolitikur verður skipaður. Hann hevur til endamáls, at Føroyar og Evropa skulu nærkast í nýggjum og tøttum samstarvi.

Tvey kanningar- og útgreiningarbeiði skulu fáast frá hondini skjótast gjørlígg:

Verandi kanningarbeiðið um møguleikan fyri EFTA-limaskapi verður væntandi liðugt innan eitt hálv ár.

Føroyar skulu taka lut í evropeiska samstarvinum um tey fyra frælsini – vørur, tænastr, kapital og arbeiðsmegi. Nýggi samstarvsleisturin skal eisini nøkta framtíðar tørv innan skúla og útbúgving, gransking, mentan, heilsuførði, fólkheilsu og annað. Føroyar skulu gerast partur av evropeiska flogferðslusáttmálanum

Samgongan vil vita og ikki gita um møguleikarnar fyri tættari sambandi við ES. Tí verður ein skjóttarbeiðandi serfrøðingabólkur settur at greina allar møguleikar fyri tilknýti til ES, herundir eisini hvørjar treytir eru fyri at gerast partur av ES.

Við støði í frágreiðingini verður viðgjørt politiskt, hvussu víðari verður farið fram.

Menningarsamstarv

Ásannandi, at vit hava skyldu at vísa samhaldsfesti við umheimin, verður menningarsamstarvið framhaldandi útbyggt og ment.

Fíggar- og búskaparmál

Ræmingarnar í altjóða og heimliga búskapinum kunnu hava við sær minkandi inntøkur í landskassan. Samgongan miðar tí ímóti at fáa avlop á figgjarlógina, at føra ein varnan búskapar- og figgjarpolitikk, at tálma sveiggjum í búskapinum og at víðka inntøkugrundarlagið.

Endamálið er at fáa ein sterkan og sjálvberandi búskap.

Tí vera hesi tiltøk sett í verk:

- Langtíðarfiggjarætlanir verða gjørdar bæði fyri rakstur og lógur.
- Játtanarskipan landsins verður endurskoðað.
- Fíggarlógararbeiðið verður skipað við støði í einum árlíggum orðaskifti um politisku/búskaparlígg ræðfestingarnar hjá landsstýrinum.

- Grunnur verður settur á stovn til möguligar oljuinntøkur og inntøkur frá einskiljingum. Reglur um inn- og útgjald skulu útgreinast.
- Avtalur verða gjørdar árliga við kommunur og kommunal samstarvsøki um bindandi fígggjarkarm fyri rakstur og løgur.
- Arbeitt verður við at gera eina kommunala útvjavningskipan.
- Serskipanir í skattaskipanini verða eftirmettar við atlit til, um tær eru gagnligar fyri búskapin.
- Progressiviteturin í skattaskipanini verður varðveittur.
- Skattasteðgur verður á lønarinntøkum. Samtykta broytingin í skattastiganum pr. 1. januar stendur tó við, og lætti verður givin við at taka sjúkrakassagjaldið av.
- MVG-afturberingin í sambandi við sethúsabygging verður umløgð, so eggjað verður til at fremja orkusparandi tiltøk í samband við íbúðar- og sethúsabygging.
- Rentustuðulin verður endurskoðaður. Hægsta mark fyri stuðul fyri hvørt matrikulnummar verður ásett, stuðulin verður lækkaður fyri nýggj lán og kannað verður, hvussu stuðulin til verandi lán stigvíst kann lækkast. Rentustuðul skal vera treytaður av, at lántakarin rindar avdráttir av láninum og verða avmarkaður til ávist áramál.
- Lóggáva um nýggja eftirlønarskipan verður gjørd.
- Fyri at tryggja, at fígggjarorka landskassans verður gagnýtt á mest skynsama hátt, verður farið undir at endurskoða almenna raksturin eftir hesum leisti: 2009: Almannamál, 2010: Skúla- og mentamál, 2011: Vinnu- og tilfeingismál.

Samgongan er somuleiðis samd um at fremja hesi vælferðarpolitisku átøk á fígggjarøkinum:

- Barnafrádrátturin verður hækkaður.
- Sjúkrakassagjaldið verður avtikið. Serlig innkrevjingarskipan verður gjørd fyri fólk í DIS, FAS og øðrum líknandi skipanum.

Samfelagsiløgur

Grundstøðið undir búskapinum er framleiðsluvirðið í landinum. Politiska endamálið við fígggjar- og búskaparpolitikkinum er at geva øllum borgarum javnbjóðis móguleikar, at vælferðin hjá føroyingum verður ment, at samfelagnum verður tryggjað eitt trygt støði fyri menning og sjálvbjargni, at neyvt samsvar verður millum privat og alment fyrirtakssemi og íløgur, og at vinnuni verður tryggjað kappingarføri.

Við verandi búskaparstøðu er neyðugt, at tað almenna ger íløgur, ið kunnu vera við til at seta gongd á virkseimið kring landið.

Fimm tær tyngstu íløgurnar fyri samfelagið eru hesar:

- Landssjúkrahúsið: Hildið verður fram við út- og umbyggingini av Landssjúkrahúsinum.
- Skúladepilin í Marknagili: Endalig byggiskrá, kostnaðarmeting og fíggingarháttur verða gjørd, so arbeiðið upp á skúlan kann byrja sum skjótast.
- Flogvallarviðurskiptini: Ætlanin um at leingja flogvøllin verður framd, eins og kanningar viðvíkjandi alternativum flogvallarmóguleikum halda áfram.
- Sandoyartunnilin: Arbeitt verður víðari við verkætlanini at gera fast samband um Skopunarfjørð herundir við at finna fíggingarleist. Tá liðugt er at gjalda til Norðoyartunnilin næsta ár, verður samsvarandi árlig upphædd flutt til Sandoyartunnilin, og farið verður í gongd í 2011.
- Skálafjarðartunnilin: Farið verður undir samráðingar við privata felagið um gerð av Skálafjarðartunlinum.

Stjórnarmál

Stjórnarskipan

Arbeiðið við stjórnarskipanini heldur fram í grein 25 nevnd umboðandi allar flokkar á tingi.

Yvirtøkur

Endamálið við øllum yvirtøkum er at fáa lóggávumyndugleika á økjum, sum vit ynskja at fáa at virka eftir politiska viljanum her heima. Tí verða hesi mál yvirtikin:

- Flogferðsla og umsiting av loftrúminum
- Ídnaðarhugverkisrættur – patent o.a.
- Fígggjarrættur
- Útlendingamál
- Upphavs-rættur
- Sakførarastarvssemi
- Sjórrættur, loðs, uppmerking og vitaverk
- Revsirættur
- Persóns-, húsfólka- og arvarættur

Fyrireikingar verða gjørdar til at seta feroysku veðurtænastuna í verk

Ríkisveiting

Ásannandi, at tað er umráðandi fyri samfelag okkara at vaksa seg til ein sjálvberandi búskap, er semja millum flokkarnar um, at ríkisveitingin verður lækkað við 15 prosentum av reella inntøkuvøkstrinum av skattum og

avgjöldum hjá landskassanum við stöði í meðal vøkstrinum seinastu 5 árin. Skipanin kemur í gildi í sambandi við figgjarlógina fyri 2010.

Rættartrygd og lógarmál

Útlendingamál

Útlendingamálið skal yvirtakast. Orðaður verður politikkur, ið hevur til endamáls, at útlendingar fáa holla kunning um rættindi og skyldur.

Lógardygð

Dentur verður lagdur á at menna dygdina í lógarverki okkara, serliga við atliti at rættartrygd borgaranna, og at lógarverkið verður dagført og nútímansgjørt.

Rættartrygd

Samgongan fer at styrkja rættarstöðu og rættartrygd hjá ymiskum samfelagsbólkum, har lóggávan ikki veitir neyðuga trygd, tí hon ikki er dagförd ella neyðugar lógarásetingar ikki eru gjørdar.

- Fyri menningartarnað skal sonevnda verjumálslógin og tilknýttar ásetingar í revsilógini dagførast sum skjótast, eins og greiðar fyriskipanir skulu gerast fyri virkseminum á stovnum og sambýlum.
- Nýggja sálarsjúkulógin skal samtykkjast og setast í verk sum skjótast.
- Rættindi hjá brekaðum skulu ásetast í lóg fyri seg, eins og ST-sáttmálin fyri brekað verður settur í gildi fyri Føroyar.
- Rættindi hjá gomlum skulu ásetast í serstakari eldralóg.
- Rættindi hjá brúkarum skulu styrkjast við lógardagføringum og nýggjum lógarásetingum

Fiskivinnu- og tilfeingismál

Burðardygg fiskivinna

Allar tilfeingisvinnur skulu vera lívfrøðiliga, figgjarliga- og umhvørvisliga burðardyggar og geva størst møguligt búskaparligt avkast.

Hildið verður fast við fiskidagaskipanina. Arbeitt verður víðari við at gera neyðugar tillagingar av skipanini.

Arbeitt verður áhaldandi við at fáa lívfrøðiliga ráðgevingina at hvíla á so neyvum grundarlagi sum gjørligt. Økis- og gýtingarfriðingarnar verða varðveittar og støðugt eftirmettar við atliti at verju av høvuðsfiskasløgunum.

Miðað verður eftir at gagnnýta alt tilfeingið, so at allir úrdráttir av veiddum fiski koma til virkingar og gagns í framleiðsluni.

Umráðandi er at menna samstarv og forstålsi millum vinnu og serfrøði.

Endurskoðan av fiskirættindum

Skipað verður fyri, at fult gjøgnumskygni verður við fiskirættindunum, soleiðis at brúksskyldur fylgja við brúksrættinum til fiskatilfeingið.

Sett verður skipanarnevnd at orða tilmæli til politiska myndugleikan um ta skipan, sum skal vera galdandi, eftir at øll fiskiloyvi sambært løgtingssamtykt fella aftur til landið í 2018. Nevndin skal eisini viðgera spurningin um útlenska kapitalpartin í vinnuni og spurningin um brúkskyldu og umsetiligheit av fiskidøgum. Arbeiðið skal vera liðugt í seinasta lagi á ólavsoku 2010.

Miðað verður eftir at gera skipanina fyri útróður einfaldari. Royndarveiða eftir ótroyttum fiskasløgum verður ment. Fiskiveiðieftirlitið verður hert.

Betraðir veiðumøguleikar

Menningarætlan verður gjørd fyri veiðumøguleikar uttan fyri føroyskt sjóøki.

Virðisøking

Fiskiríkidømið eigur í mest møguligan mun at virðisøkjast í føroyskum øki. Hagreiðingin skal fara fram á slíkan hátt, at mest møguligt fæst fyri vøruna.

Flutningskostnaður av rávøru skal sum minst darva kappingarførinum hjá vinnulívinum í útjaðaranum.

Trygd á sjónum

Skipaefirlitið verður raðfest við atliti at altjóða samstarvi og dagføring av regluverki. Hølistrupulleikarnir hjá Trygdarmiðstöðini verða loystir.

Landbúnaður

Landbúnaðarlóggávan verður eftirmett, og neyðugar broytingar gjørdar.

Alivinnan

Alivinnan skal vera grundarlag undir víðari menning av dygdarvørum, sum skapa inntøkur í altjóða kapping. Sandoyggjin skal vera lívfiskaøki.

Kolvetni

Út frá tí arbeiði, sum gjørt er á landgrunninum, og teimum møguleikum, sum eru fyri at finna kolvetni, er umráðandi við støðugum leitivirksemi.

Vinnupolitikkur

Vinnan er grundarlagið undir vælfærdini, og neyðugt er at tryggja framhaldandi menning í tøttum samstarvi við vinnuna.

Tí skal vinnupolitikkurin hava sum endamál at tryggja fjølbroyttari inntøkugrundarlag, at slóða fyri betri marknaðaratgongd og tryggja støðug og álitandi viðurskifti. Allar tilfeingisvinnur skulu vera lívfrøðiliga, fíggjarliga og umhvørvisliga burðardyggar.

Ein fortreyt fyri góðum vinnumøguleikum er tíðarhóskandi ferðasamband bæði loftvegis og sjóvegis.

Miðað verður ímóti at menna vinnuligan vøxtur m.a. við:

- gransking og menning, t.d. innan kunningartøkni, ílegu- og biotøkni
- íverksetaraátøkum
- førleikamenning av arbeiðsmegini
- betri marknaðaratgongd
- útlenskum íløgum
- betri hagtsgrundarlagi
- kappingarførari FAS skipan
- styrktari vinnugransking

Útflutningsframi

Hildið verður fram við arbeiðinum at marknaðarføra Føroyar í útflutnings- og ferðavinnuhøpi, soleiðis at vit fáa greiðan kappingarsamleika. Skipanin av hesum arbeiði verður endurskoðað.

Ferðavinnan

Ein yvirskipað ætlan fyri menning og marknaðarføring av Føroyum og ferðavinnuni verður gjørd, so hon kann gerast vinnuligt íkast fyri alt landið.

Vakstraravtala skal gerast fyri at styrkja ferðavinnuna. Avtalur skulu gerast um, hvat hvør einstakur aktørur skal taka sær av.

Mentanarútflutningur

Nýggir útflutningsmøguleikar innan eitt nú tøknilig framtøk, tónleik og list verða stuðlaðir. Harumframt verða ítróttur og list nýtt sum marknaðarføringaráttøk fyri aðrar vinnur.

Einskiljingar

Einskiljingartilgongdin heldur fram. Einskiljingar kunnu fremjast, tá tær eru til gagns fyri samfelagið og vinnubygnaðin. Vinningur av einskiljingum fer til konsolidering og í grunn.

Útlisiteringar

Almennar tænastrur - tó ikki tær, sum fevna um kjarnutænastrur innan vælfærdarøkið - kunnu verða bodnar út til privat feløg at reka, har hetta gevur fíggjarligan og tænastruligan fyrimum.

Brúkaraviðurskifti

Til tess at tryggja rættindi borgaranna verða nýggj keypilóg, lóg um fastogtarkeyp og meklaravirksemi samtykt.

Ferðslutrygd

Arbeiðið at skapa trygg ferðsluviðurskifti heldur fram. Fyrirreikingar verða gjørdar at gera hálkubreyt. Dentur verður lagdur á at minka um ferðsluvánlukkur og miða ímóti, at eingin skal lata lív í ferðsluni.

Arbeidsmarknaðarmál

Barsilsskipan

Barsilsskipanin skal framhaldandi betrast fyri foreldrini og gerast smidligari. Miðast skal ímóti, at hon verður longd upp í eitt ár.

Eftirlønarviðurskifti

Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin verður styrktur, soleiðis at útgjaldið úr Samhaldsfasta kann hækka

munandi. Nýggj eftirlønarskipan, ið byggir á uppsparing hins einstaka og á lívrentuhugtakið, verður sett í verk.

Seming

Nýggj lóg verður gjørd um seming á arbeiðsmarknaðinum.

Javnstøða

Virkað verður fyri javnstøðu á arbeiðsmarknaðinum, í politikki og samfelagnum annars.

Arbeiðsloysisskipanin

ALS-skipanin verður endurskoðað viðvíkjandi útgjaldinum, millum annað við atliti til sjófólk og førleikagevandi útbúgvingum fyri ófaklærd.

Útlendsk arbeiðsmegi

Skipaður verður ein smidligur arbeiðsmarknaður, har vinnan kann fáa útlenska arbeiðsmegi eftir tørvi. Lóggávan á økinum verður yvirtikin og skipað soleiðis, at hon á bestan hátt tænar arbeiðsmarknaðinum.

Útbúgving

Grundstøðið undir einum væl virkandi samfelag er ein góð útbúgvingarskipan, og tí verður alstóru dentur lagdur á útbúgving frá barnagarði til hægri lestur.

Pedagogiska økið og fólkaskúlin

Nýggir lógarkarmar verða gjørdir fyri pedagog- og læraraútbúgvingarnar, og fyrireingar verða gjørdar til eina pedagoghjálparaútbúgving.

Eftirútbúgvingardepil verður skipaður á Læraraskúlanum, har møguleiki eisini verður at útbúgva lærarar at undirvísa børnum við serligum tørvi, eitt nú innan orðblindni og autismu.

Skiftið frá barnagarði til skúla verður styrkt við formligum samstarvi millum barnagarð og fólkaskúla, og ítúkiligar menningarætlanir verða gjørdar til næmingar við serligum tørvi.

Miðað verður eftir at styrkja byrjunarundirvísingina við m.a. menningarætlanum og tvílærarskipan í 1. flokki.

Samtyktar lógarbroytingar á fólkaskúlaøkinum verða miðvíst settar í verk, m.a. at gera felags lesiætlanir fyri alt landið, at dagføra og styrkja eftirmetingina at skipa undirvísingartilboð til atferðartruplar næmingar og at halda fram við námsfrøðiligari granskning.

Ársverkið í fólkaskúlanum verður eftirmett, og neyðugar tillagingar gjørdar.

Betri samstarv skal fáast millum fólkaskúla og miðnám, og miðað verður eftir at skipa 10. flokk í størri eindir, møguliga í samstarvi við vinnu- og miðnámsútbúgvingarnar.

Arbeitt verður víðari við ætlan um eftirskúla.

KT í fólkaskúlanum skal vera natúrligur partur av námsfrøðini og sjálvsagdur partur av læraraútbúgvingini. Dentur skal leggjast á at útvega føroyskt undirvísingartilfar.

Sernám

Hildið verður fram at um- og samskipa tað sernámsfrøðiliga økið fyri at betra tænastrátt mótvegis borgaranum, og greiningarmiðstøð skal skipast í samstarvi millum Mentamálaráðið og Almanna- og heilsumálaráðið.

Ljós verður varpað á orðblindni og viðurskiftini hjá tunghoyrdum.

Miðnám

Tær gymnasialu miðnámsútbúgvingarnar verða dagfærðar og mentar sambært álitinum frá 2007.

Farið verður undir at dagføra og menna yrkisútbúgvingarnar, herundir matvøru-, kokka- og tænastrátt útbúgvingar.

Førleikagevandi útbúgvingar fyri vaksni verða skipaðar kring landið.

Hægri lestur

Menningin av Fróðskaparsetri Føroya heldur fram, soleiðis at setrið fær betri hólis-, undirvísingar- og granskingarumstøður og fleiri útbúgvingartilboð. Møguleiki skal eisini vera fyri fjarlestri.

Nýggjar útbúgvingar verða skipaðar á hægri stigi so sum útbúgving innan seafood-management.

Vinnuháskúlin verður mentur til eisini at kunna skipa útbúgvingar á bachelor-stigi.

Nevnd verður sett at kanna møguleikarnar fyri at leggja allar maritimar útbúgvingar saman á einum stað.

Gransking og ES-samstarv

Gransking, menning og nýskapan verða tryggjað bestu kor, og Granskingargrunnurin verður styrktur. ES-granskingarsamstarvið verður ment.

Lestrarstuðul

Lestrarstuðulsskipanirnar verða endurskoðaðar. Kannað verður, hvussu lestrarstuðulsskipan kann gerast til fjarlesandi.

Mentan

Rikin verður ein virkin mentanarpolitikkur, og málini í Visjón 2015 "Mál og Vegir" eiga stigvíst at verða sett í verk. Mentanargrunnur landsins verður styrktur, og týðing og tónlist verða raðfest.

Farið verður undir fyrireikingar til tjóðleikhús.

Tiltøk at menna og tryggja mentanararvin verða sett í verk. Í hesum sambandi verða hølistrupulleikarnir hjá søvnunum loystir.

Tiltøk verða gjørd fyri at verja um søguliga arv okkara, m.a. bandatilfar, føroysk húsdjórasløg, krígsminni og hvalastøðina.

Kringvarpið og sendinetið

Fíggingin av kringvarpinum (kringvarpsgjaldið) verður endurskoðað.

Public-service sáttmáli verður beinanvegin gjørdur við Kringvarpið.

Deyvatulkingin skal styrkjast.

Ungdóms- og ítróttarmál

Sett verður nevnd at orða ein ungdóms- og ítróttarpolitikk.

Miðað verður eftir at stuðla føroyskum limaskapi í millumtjóða ítróttarfelagsskapum eins og luttøku í millumtjóða kappingum.

Føroyar eiga at vera sjónligar í altjóða ítróttarsamstarvi, taka ábyrgd og hýsa altjóða tiltøkum.

Frítíðarfelagskapir verða stuðlaðir í sambandi við millumtjóða virksemi.

Úrvalsítróttur og úrvalsítróttarfolk verða stuðlað.

Føroyskt mál skal styrkjast

Samgongan fer í mest møguligan mun at fylgja tilmælunum frá Málstevnunevndini.

Føroyskt mál skal inn á fartelesfonir og teldur.

Stuðul verður veittur til framleiðslu av margmiðlatilfari (spølum, videofilmum o.ø.) til børn.

Fólkakirkjan

Arbeiðið við at gera føroyskt lógarverk heldur fram í samstarvi við allar partar í Fólkakirkjuni.

Almannamál

Vælfæri og trivnaður hjá øllum samfelagsbólum er ein avgerandi fyritreyt fyri einum góðum samfelag í framhaldandi menning. Vit skulu skapa betri umstøður, so vit í Føroyum framhaldandi kunnu hava ein høgan burðartítleika, fólkid kann støðast og trívast, og útisetar koma heimaftur, m.a. við at betra umstøðurnar hjá ungum familjum og forsyrgjarum annars, betri bústaðarmøguleikum, og betri møguleikum fyri samvirkan millum familjulív og arbeiðslív. Eisini skulu vera betri umstøður fyri ættleiðing.

Sosialfrøðilig gransking

Almannapolitiska vitanargrundarlagið skal styrkjast við at fáa gongd á sosialfrøðiliga gransking, m.a. við phd-verkætlanum í almannaverkinum.

Nýggj almannalóggáva

Almannaskipanirnar skulu háttast so, at fólk í mest møguligan mun kunnu hava ein virknan leiklut í samfelagnum. Nýggj føroysk forsyrgarlóg verður smíðað til tess at tryggja korini hjá fólkum við skerðum upphaldsmøguleikum og hjá førleikatarnaðum. Har skal eisini ásetast eitt minstamark fyri upphaldstørvi.

Arbeiðið skal verða liðugt í 2011.

Atkoma hjá førleikatarnaðum

Rættindi hjá brekaðum verða tryggjað við lógarásetingum. Atkoma hjá førleikatarnaðum til almennar eins væl og privatar bygningar skal tryggjast í nýggjari byggireglugerð.

Rúmligur arbeiðsmarknaður

Arbeiðsmarknaðurin skal gerast rúmligari við at gera betri skipanir m.a. um vard störv og endurbúgvng, so fólk við skerdum førleika fáa betri atgongd til at vera virkin á arbeiðsmarknaðinum og í samfelagnum annars. Almenni setanar- og starvsfólkapolitikkurin skal eisini viðvirka til hetta, eins og almenn arbeiðspláss yvir ávísa stödd skulu binda seg til at taka fólk í vard störv.

Barna- og ungdómsrættindi

Barna- og ungdómsráð verður skipað við umboðum frá feløgum og fakfólkum. Lógin um barnavernd verður endurskoðað. M.a. skulu møguligir fyrimunir lýsast við at samskipa alt barnaverndarøkið undir einum felagskommunalum myndugleika.

Umstøður skulu skapast fyri, at børn við víðfevndum sárligum ella likamligum breki og børn við atferðar ella tilknýtistrupulleikum í minst møguligan mun verða send av landinum, men heldur kunnu fáa nøktandi menningartilboð í Føroyum.

Bústaðir til fólk við serligum tørvum

Farið verður undir at fremja íløguætlan fyri nýbygging og nútíðargerð av bústøðum til fólk við serligum tørvum, tað veri seg menningartarnaðum, sinnisveikum ella børnum og ungum við tørvum fyri serligari umorgan.

Eldrarøktin

Í eldrarøktini verður hildið fram við at stuðla bygging av røktarheimum og sambýlum, soleiðis at tørvurin fyri búplássum til røktarkrevjandi verður nøktaður í samgonguskeiðinum. Nýggj eldralóg skal gerast til tess at tryggja rættindi og tænastrur fyri eldri. Styrkt verður um starvsfólkaorkuna og trivnaðin í eldrarøktini.

Pensjónsviðurskipti

Lógarverkið um almannapensjónir og samhaldsfasta eftirlønargrunnin skal endurskoðast, so pensjónirnar kunnu betrast. Í fólkapensjónini skulu broytingar gerast sambært tilmælinum frá eftirlønarbólkunum, m.a. skal samansetingin viðvíkjandi grundupphædd og viðbót broytast og mótrökningin av aðrari inntøku lækkast.

Bústaðarætlanin

Bústaðarpolitiska ætlanin hjá ABC-samgonguni verður framd. Tað snýr seg um lutaíbúðalóg við tilknýttum broytingum í mvg-lóg og rentustuðulslóg, leigulóg við tilknýttum broytingum í skatting av leiguinntøkum og umskipan av Húsálansgrunninum.

Heilsumál

Í heilsuverkinum skulu fyribyrgjandi, viðgerandi og røktarligu heilsutænastrurnar styrkjast m.a. við bygnaðarligum broytingum og samskipan.

Dygdarmenning av sjúkrahúsverkinum

Sum høvuðsstovnur í heilsuverkinum skal sjúkrahúsvirkið dygdarmennast og nútímansgerast sambært álitinum um Framtíðar sjúkrahúsvirki. Í høvuðsheitum skal hetta bera í sær, at:

- Sjúklingar skulu hava betri tænastru, sjúklingaumboð setast, viðgerðar-ætlanir gerast fyri høvuðssjúkuøkini, og bíðitíðirnar styttað stigvíst móti tveimum mánaðum.
- Strategiskar menningarætlanir skulu gerast fyri heilsustarvsfólk við størri denti á eftirútbúgvng og áhaldandi førleikamenning.
- Sjúkrahúsini skulu samskipast til betur at kunna virka sum ein eind, bæði við yvirskipaðari leiðslu og við at skipa tvørgangandi funktiónir millum sjúkrahúsini.
- Sjúkrahúsvirkið skal knýstast at viðurkendari góðskustýringar-skipan fyri at tryggja, at sett mál um dygd og trygd verða rokkin og stöðugt eftirmett.
- Fastar mannagongdir skulu skipast um samskipti og samstarv um einstaka sjúklingin millum sjúkrahúsini, kommunulæknar og Nærverkið.
- Samstarvið við sjúkrahús uttanlands skal víðkast. Reglurnar fyri visitatión til viðgerð uttanlands verða endurskoðaðar.
- Nútíðargerð av Landssjúkrahúsinum heldur fram sambært langtíðarætlan. Viðv. Klaksvíkar sjúkrahúsi verður arbeiðsbólkur settur at gera eina tilráðing um nútíðargerð.
- Arbeiðið við at seta í verk Talgildu Heilsuskipanina fyri sjúkrahúsini og kommunulæknaskipanina skal fullførast í 2009.
- Fíggarstýringin og gagnnýtslan av tilfeinginum skal effektiviserast út frá niðurstøðunum í sonevndu búskettanalsuni av sjúkrahúsumum.

Uppafturvenjing

Sambært álitinum um Endurvenjing fyri fólk við førleikatarni skal uppfturvenjing skipast kring landið sum serlig eind undir Nærverkinum. Í tí sambandi skulu Klaksvíkar og Suðuroyar sjúkrahús verða miðstöðir fyri uppfturvenjingini.

Barnatænastan

Barnatænastan skal styrkjast til betur at kunna røkja øktar uppgávur sambært lógini um fyrbyrgjandi heilsutænastur fyri børn og ung.

Kommunulæknaskipan

Kommulæknaskipanin verður endurskoðað og styrkt, herundir eisini kommunulæknavaktin.

Fólkaheilsuætlanin

Sambært Fólkaheilsuætlanini skal Fólkaheilsuráðið styrkjast fyri at kunna skipa fyri hesi uppgávu. Tilboð um fyrbyrgjandi heilsukanningar skal veitast øllum í miðal aldri. Heilsuátøk skulu fremjast fyri øktum líkamsvirkni og heilsugóðum kosti, eins og fyrbyrgjandi átøk móti rúsdrekka- og rúsevnismissnýtslu.

Heilsufrøðilig gransking

Heilsufrøðiliga granskingin verður styrkt, bæði við ílegugransking og við at skapa betri móguleikar fyri phd-granskingverkætlanum í heilsuverkinum.

Fyrbyrgjandi átøk móti krabba

Út frá niðurstøðunum í arbeiðinum við krabbameinsheildarætlanini verða fyrbyrgjandi kanningar settar í verk.

Sjúkrakassaskipan

Sjúkrakassaskipanin skal nútímansgerast og sjúkrakassagjaldið takast av.

Sjúklingahotell

Umstøðurnar hjá sjúklingum, sum verða sendir til Keyptmannahavnar til viðgerðar, verða bøttar.

Samferðsla- og samskiptismál

Landsstýrið hevur skyldu at tryggja hóskandi ferðasamband kring alt landið. Eitt væl útbyggt og væl virkandi samferðslukervi hevur alstóran týdning fyri trivnaðin í útjaðaranum og fyri vinnuna og trivnað í landinum sum heild.

Langtíðar samferðsluætlan

Samferðsluætlanin 2008-2020 verður viðgjørð politiskt, og íløgur verða raðfestar út frá henni. Langtíðar íløgukarmar og landsfevnandi útyggjaraætlan viðvíkjandi framtíðar samferðslukervinum verður orðað og samtykt.

Arbeitt verður við at finna leist fyri fígging av samlaða samferðslukervinum, soleiðis at allir borgarar í landinum verða javnt settir viðvíkjandi flutningskostnaðinum.

Atkomuviðurskiptini á útoyggj skulu betrast.

Rørslutarnað í ferðsluni

Umstøðurnar hjá rørslutarnaðum í samferðsluni skulu betrast vísandi til ST-sáttmálan fyri brekað.

Kommunumál og økismenning

Økismenning og útoyggjapolitikkur

Sum liður í miðvísium økismenningarpolitikki verða nýggir almennir stovnar lagdir úti um landið, har tað kann gerast við fyrimuni.

Ein endalig loysn skal verða funnin viðvíkjandi orkutørvinum á útoyggj. Miðað verður eftir at knýta royndir við varandi orku saman við hesum.

Við støði í Visjón 2015-ætlanini og álitinum um útoyggjapolitik og økismenning verður ætlan lögð fyri, hvussu tilmælini verða fylgd. Menningarætlan verður gjørð fyri hvørja oyggj sær.

Kommunureformur

Samgongan fer undir ein kommunureform vísandi til samtykta talið av kommunueindum. Reformurin verður settur í verk 1. januar 2011. Innihaldið í reforminum er fíggjarlig útjavningarskipan, blokkstuðul og flyting av ábyrgdarøkjum frá landi til kommunur.

Kommissión, sum skal vera liðug á ólavsoðu 2009, verður sett at fyrireika:

- Útjavning
- Blokkstuðul
- Allýsing av ábyrgdarøkjum, so sum eldraðkið, fólkaskúlin, vegakervið og aðrar uppgávur, sum kunnu flytast kommunum at umsita

Broytingarnar í kommunubygnaðinum skulu geva øllum økjum í landinum móguleika fyri at mennast í javnvág.

Umhvørvi, orka og náttúruvernd

Vit eiga at taka ábyrgd av tilfeingi og umhvørvi. Miðvís ætlan verður lögð fyri at minka um luftdálkingina, sum hevur til endamáls, at vit lúka altjóða krøv um niðurskurð í útláti av veðurlagsgassum. Serliga verður hugsað um Kyoto og um ta avtalu, ið verður gjørd í Keyptmannahavn í 2009.

Reinorkubúskapur

Miðað verður eftir at flyta Føroyar yvir í ein reinorkubúskap. Miðvís tiltøk verða sett í verk til tess at gera tað móguligt. Alt alment byggarí eigur at ganga á odda við reinari orku.

Orkuráð

Orkuráð verður skipað til tess at ráðgeva og upplýsa borgarar og vinnu um orkusparandi og umhvørvisvinarliga bygging. Krøv verða sett til bjálving, og virkað verður fyri, at vinna bæði á sjógvi og á landi fylgir altjóða mátum fyri orkunýtslu.

Varandi orkukeldur

Varandi orkukeldur skulu mennast, eitt nú sjóvarfalsorka, vindorka, sólorka, alduorka, vatnorka og jarðhiti. Yvirskipaði orkupolitikkkurin eigur at vera ein landspolitisk uppgáva.

Agenda 21

Til tess at menna samstarvið millum land og kommunu á umhvørvis- og veðurlagsøkinum verður Agenda 21 verkætlanin styrkt.

Náttúruvernd

Nýggj náttúruverndarlóg verður samtykt, lendisskipanir verða gjørdar, eins og ein landsplanur verður orðaður, ið leggur upp fyri framhaldandi útbygging av landinum eins og náttúruvernd og vernd av søgu-mentunrarvinum.

Samskipandi tilbúgvingarleiðsla

Nýggj tilbúgvingarlóg verður gjørd. Tilbúgvingarmyndugleikin verður greitt skipaður, so samskipandi tilbúgvingarleiðslan er á einum stað, og ábyrgdarøkini og avgerðarrætturin eru greið.

Umhvørvisavgjöld

Umhvørvis- og avgjaldspolitikkurin má knýstast saman til tess at rækka teimum yvirskipaðu veðurlags- og umhvørvismálum, ið vit átaka okkum. Revsingin fyri dálking á landi og á sjógvi verður herd, eins og skipanir, ið fryribyrgja oljudálking, verða mentar